

שנתון המשפט העברי

של המכון לחקר המשפט העברי
האוניברסיטה העברית בירושלים

כרך ל

בעריכת
בנימין פורת

ירושלים, תשע"ט-תש"ף

האוניברסיטה העברית בירושלים
הפקולטה למשפטים
המכון לחקר המשפט העברי
פרסום מס' 43

המערכת
חנינה בן-מנחם, גדעון ליבזון, ברכיהו ליפשיץ,
בנימין פורת, דוד פלאטו, אליאב שוחטמן

מזכיר המערכת
חגי שלזינגר

עוזרי מערכת
כפיר אפלבוים, ניב ורובל, יוסף נתן מילר,
פרידה נובוגרוצקי, דניאל נצר, שמחה קפלן

ISBN 978-965-7179-40-6

©

כל הזכויות שמורות
נדפס בישראל תש"ף-2020

עריכה לשונית: שרה המר
עימוד: אירית נחום 02-6763068
דפוס והפקה: דפוסית, דפוס והוצאה לאור בע"מ 02-6535107

תוכן העניינים

יצחק ברנד

מצוות הרע לעומת מצוות המקום – אתיקה, משפט והלכה דתית
עיון בספרות האחרונים

1

מעוז כהנא

79 יקום עשוי מילים: על עולמו הפנימי של ר' יוסף קארו ככותב הלכה

יונתן ש' מילגראם

129 מן המזרח הקדום ועד למשנה: הלכות הירושה של התנאים בהקשרן
המשפטי והחברתי (עם תגובה לביקורת ספרים מאת ד"ר יאיר פורסטנברג)

דוד סבתו

183 מסירת יחיד לשם הצלת רבים: גלגוליה של דילמה תלמודית

שלום צדיק

211 הרמב"ם, חוק התורה ושאלת המוסר הטבעי

יואל קרצ'מר-רזיאל

237 פאה ומציאה: תרומתן של סוגיות פאה להתפתחות המושגית
של דיני קניין בסוגיות הפרק הראשון של בבא מציעא

ביקורות ספרים

ישי קיל

295 *Ayelet Hoffman-Libson, Law and Self-Knowledge in the
Talmud (Cambridge: Cambridge University Press, 2018)*

כתבי יד של המאמרים יש לשלוח מודפסים במעבד תמלילים לכתובת:
מערכת שנתון המשפט העברי, המכון למחקר המשפט העברי,
הפקולטה למשפטים, האוניברסיטה העברית, הר-הצופים, ירושלים 91905,
jewishlaw@savion.huji.ac.il

שמות המשתתפים בכרך זה

פרופ' יצחק ברנד, הפקולטה למשפטים, אוניברסיטת בר-אילן

פרופ' מעוז כהנא, החוג להיסטוריה של עם ישראל, אוניברסיטת תל-אביב

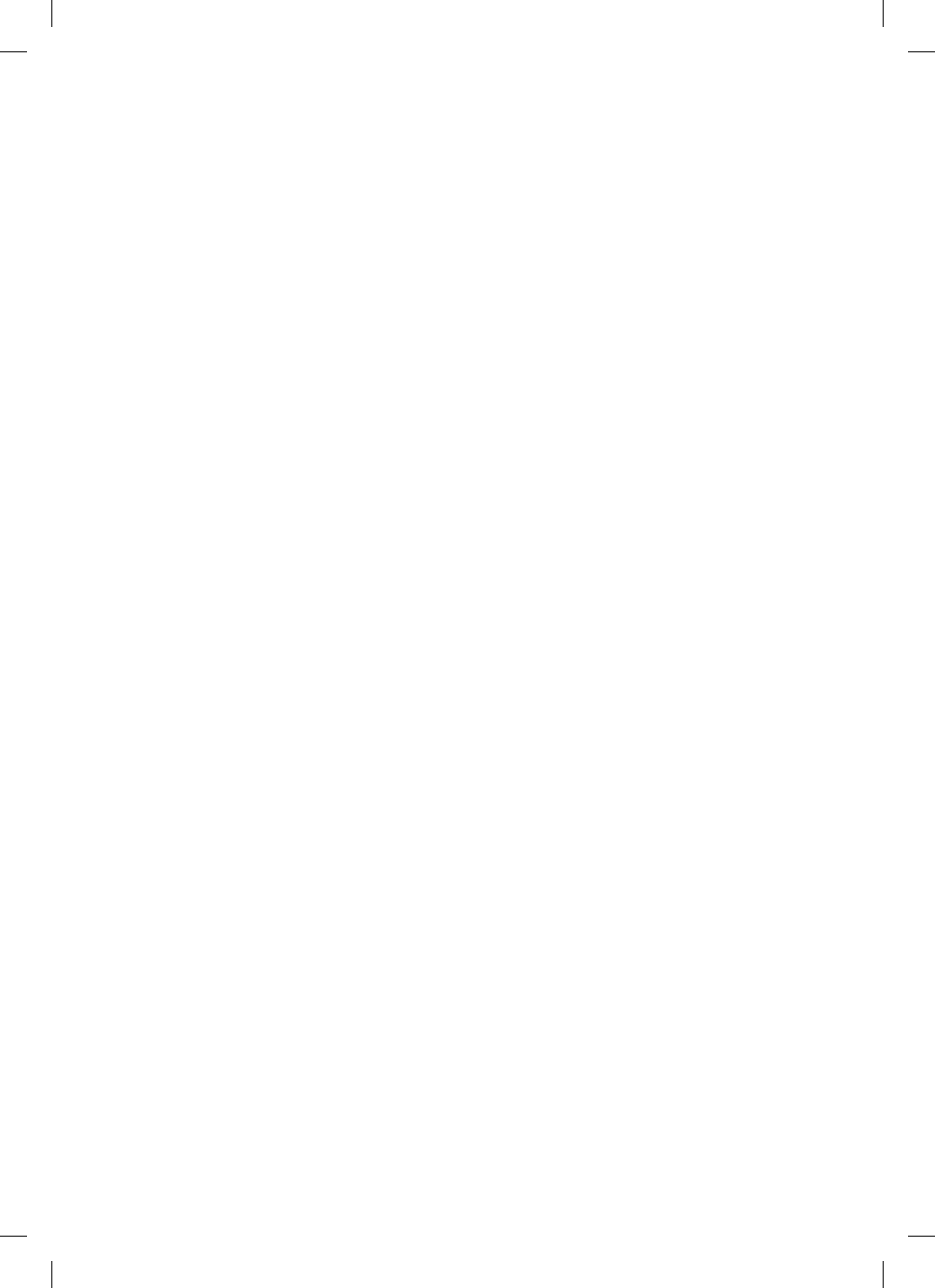
פרופ' יונתן ש' מילגראם, המחלקה לתלמוד וספרות רבנית, בית המדרש ללימודי יהדות (לשעבר, בית המדרש לרבנים באמריקה)

ד"ר דוד סבתו, החוג לתלמוד והלכה, האוניברסיטה העברית בירושלים

ד"ר שלום צדיק, המחלקה למחשבת ישראל, אוניברסיטת בן-גוריון בנגב

ד"ר יואל קרצ'מר-רזיאל, בית הספר לתארים מתקדמים, המכללה האקדמית אחוה

ד"ר ישי קיל, הפקולטה למשפטים, האוניברסיטה העברית בירושלים

הקדמה

אנו שמחים להגיש לקהילת חוקרי המשפט העברי את כרך ל של שנתון המשפט העברי, המצטרף אל עשרים ותשעת אחיו שקדמו לו.

בכרך זה כונסו שישה מאמרים, המשתרעים על פני מגוון רחב של תחומי משפט ופרושים על פני קשת תקופות.

יש מן המאמרים המוקדשים לענייני משפט ספציפיים, כגון דיני ירושה ודיני אבידה, ויש מאמרים הדנים בשאלות רוחב המנסרות בחלל עולמה של ספרות ההלכה בכללותה, כדוגמת ההבחנה בין מצוות שבין אדם למקום ומצוות שבין אדם לחברו, וכן היחס שבין משפט למוסר.

חלק מן המאמרים מתמקדים בספרות המשנה והתלמוד, ואחרים מוקדשים ליצירותיהם של הראשונים והאחרונים.

כדרכו של עולם המשפט העברי, שנפגשות בו מתודולוגיות מחקר שונות, אף בכרך זה חברו יחדיו חוקרי משפט, חוקרי תלמוד, חוקרי מחשבת ישראל וחוקרי היסטוריה יהודית, כדי להאיר סוגיות שונות משלל זוויות מחקריות.

תודות מיוחדות שלוחות למשמר היוצא של עורכי שנתון המשפט העברי, פרופ' חנינה בן-מנחם ופרופ' גדעון ליבזון, אשר נטלו חלק בעריכת הכרכים האחרונים.

ברכות להצטרפותו של מר חגי שלזינגר, תלמיד מחקר במשפט עברי, כמזכיר מערכת השנתון.

בכרך זה התחלנו בשיתוף קבוצה של תלמידי הפקולטה למשפטים במלאכת העריכה של המאמרים בשנתון. אנו תקווה כי הדבר יתרום לביסוס מקומו של חקר המשפט העברי בקרב קהילת הפקולטה בכלל, ותלמידי הפקולטה בפרט.

